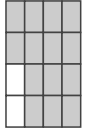

Prihodi ogromni, a od nadzora ni traga ni glasa

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 27/10/2014
Površina članka: 1931cm2
Strana: IV

Zemlja: Srbija
Autor: Aleksandar Milošević
Deo: 1/2

JAVNA PREDUZEĆA I BUDŽETSKI DEFICIT SRBIJE / NEZA

Šta se dobija kad se nezavisna regulatorna tel

Prihodi ogromni, a od n

Aleksandar Milošević

Ratel (Republička agencija za elektronsku komunikaciju), i mnoga druga nezavisna regulatorna tela, ustrojena su prema Zakonu o javnim agencijama, a imaju nadležnosti regulatornih tela, zbog čega ostvaruju ogromne prihode, imaju veoma veliku moć, a mali nadzor. Rezultat toga su brojne kontroverzne situacije i odluke, koji štete učesnicima na tržištima koja bi ova tela trebalo da uređuju. Jedan od najočiglednijih primera je činjenica da je Ratel insistirao na tome da prepušta u prodaju sertifikate električnu četkicu za zube „oral B“, koju uvozi Nelt, a koja je već imala evropski sertifikat o tome da je bezbedna za upotrebu. Ova argumentacija mogla se čuti na panelu o nezavisnim regulatornim telima i budžetskom deficitu Srbije, koji je prošle nedelje organizovao Danas konferens centar.

Kao jedan od primera problema sa kojima se suočavaju oni koji moraju da posluju sa ovim agencijama, pomenut je slučaj SOS televizijskog kanala, kojem je Ratel dao da koristi frekvenci

ju na kojoj se već emituje signal rumunskog kanala. Tako gledaoci umesto SOS-a gledaju rumunsku televiziju. SOS kanal je zbog ovoga tužio Ratel i već je dobio prvostepenu presudu kojom je Ratel dužan da SOS-u plati odštetu od čak devet miliona evra. Ovih dana se očekuje i pravosnažna sudska presuda, a ako do nje ne dođe, SOS bi mogao da stekne pravo da Srbiju tuži sudu u Strazburu. Situacija je još ozbiljnija ako se zna da SOS nije ni jedini kanal kojem je Ratel ovako nešto uradio. Zbog štetne odluke tu agenciju tužila je i srenjaninska televizija KTV.

Milenko Ostojić, zamenik predsednika UO Ratela u periodu od 2005. do 2011. godine, podsetio je i na to da Ratel mesečno, za iznajmljivanje poslovnog prostora, plaća čak 60.000 evra, iako je tržišna cena prostora znatno niža.

U maju 2005. nismo imali prostor. Prvo smo bili u PTT-u, pa smo posle, rešavajući taj problem, našli prostor po ceni od 19 evra po kvadratu. Nepunih godinu dana kasnije, dobili smo od vlasnika prostora predlog da zgradu, u kojoj smo bili, kupimo. Kalkulacija pokazuje da bi nam se to isplatilo za pet do sedam godina. Međutim, na Upravnom odboru je došlo do po-

dele i cela stvar je pala. Sve je ostalo po starom, da bi posle pet godina ugovor istekao i onda bio obnovljen, ali po ceni zakupa višoj od 19 evra. Pritom je 2008. godine pala cena zakupa nekretnina i po procenama stručnjaka, cena tog prostora bi trebalo da bude 14 do 15 evra po kvadratu - rekao je Ostojić.

On je kritikovao i to što Ratel ostvaruje tri vrste prihoda: nadoknadu za korišćenje numeracije, nadoknadu za korišćenje frekvencija i nadoknadu za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija pri čemu novac zadržava umesto da, kao u Crnoj Gori i Hrvatskoj, kompletan iznos prve dve naknade ide u državni budžet. Štaviše, u Crnoj Gori, kako je rekao, u slučaju da agencija ostvari suficit, sledeće godine operatorima smanjuje iznos nadoknada.

Evo i primera sa registrom internet domena. Njime upravlja agencija RNIDS, koja nema nikakve obaveze prema državi. Godišnji prihodi RNIDS dostižu milion evra, ali taj novac nije deo prihoda budžeta Srbije i troši se

bez kontrole. Dakle, taj posao je poveren grupi građana, zbog čega republički budžet mesečno gubi oko 80.000 evra - rekao je Ostojić.

Prema njegovom mišljenju, izvor svih problema je u tome što su tela, poput Ratela, predviđena da deluju kao nezavisna regulatorna tela, ali su ustrojena prema Zakonu o javnim agencijama. Posledica takvog ustrojstva je da konačne odluke donosi jedan čovek - direktor agencije. Nasuprot

prodaju u Evropskoj uniji, predstavlja potvrdu da je elektronski aparat bezbedan za upotrebu.

Zoran Živković, regionalni direktor Nortela, takođe je kritikovao Ratel, kako zbog toga što je Srbija „jedina zemlja u Evropi koja nema LTE (4G) mobilnu telefoniju“ tako i zbog neetičkog ponašanja Ratela u odnosu sa uvoznicima tehničke robe. S druge strane, ovaj stručnjak podvlači da bi LTE brzo mogao da se stavi u upotrebu i u našoj zemlji.

Nezavisna regulatorna tela ostvaruju ogromne prihode, imaju veliku moć, a slab nadzor. Rezultat toga su brojne kontroverzne situacije i odluke, koji štete učesnicima na tržištima, koja bi ta tela trebalo da uređuje

tome u drugim državama odluke donose kolektivna tela. Sada je, kako kaže, Vlada Srbije čak i proširila nadležnost Ratela pa je ta institucija danas nadležna i za davanje CE sertifikata za elektronske uređaje. CE sertifikat, koji poseduju svi uređaji koji se

jer je za to potrebna samo jedna odluka regulatornih organa. „Ali očigledno je da regulatorni organi nekoga šite time što ne odobravaju korišćenje ove tehnologije. Država je, uopšte, do sada bila veoma spora u uvođenju novih tehnologija“, konstatuje Živković. On smatra da su tvrdnje Ratela da se 4G mreža ne može pustiti pre nego što se sprovede digitalizacija, jer se deo spektra koristi za TV signale, samo delimično tačne. „Jer postoji deo spektra koji je potpuno slobodan“. U Belgiji, koja je po veličini uporedna Srbiji, kako kaže, mobilni operator je dva bloka frekvencija platio više od 60 miliona evra. „Zašto Srbija nije uzela taj novac“, pita se Živković.

On naglašava da u Srbiji ima 462 telekomunikaciona operatera koje niko ne kontroliše. Srbija je, kako kaže, do skoro imala jednu inspektoriku koja se bavila čitavim zakonom o informacionoj bezbednosti. Sada ih ima dvoje.

Do danas niko nije uradio ni jednu inspeksijsku kontrolu prema članovima zakona o informacionoj bezbednosti. Sada se delom kontrole bavi poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Rodoljub Šabić, ali samo u delu koji je u njegovoj nadležnosti, dok se pitanje da li operateri čuvaju listingu poziva niko ne bavi - upozorava direktor Nortela.

Ratelove komisije traže da ih vodimo po celom svetu, da oni vide kako se proizvodi neka antena, kako se šrafi, iako se ta antena već prodaje u 40 zemalja, da odsednu u najboljim hotelima i da čak uzmu dnevnice od onih koji ih vode. To je skandalozno. Oral B četkica za zube je dobila sertifikat Ratela! Ne znam da li su ljudi iz NELA-a, koji uvoze te četkice, morali da vode Ratelove ljude u fabriku u kojoj se sklapa ta četkica - komentariše Živković.

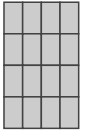
On dodaje da je lično imao problem da objasni Nortelu zašto mora da vodi ljude iz Ratela prvo u Izrael, a onda u Kanadu, te da je zbog takvih i sličnih problema Nortel na kraju odustao od velike investicije koju je planirao u Srbiji.

- Bruka je i sramota da Ratel traži da ih vendor vodi na eks-

Bahatost regulatornih tela

Srbija je, zbog čudnog odnosa, regulatornih tela uspešla da propusti ceo jedan tehnološki ciklus vezan za vajmaks tehnologiju, pa smo sada u situaciji da čak treba da platimo i odštetu operaterima vajmaks. Steta od nekoriscenja vajmaks sigurno se meri desetinama miliona evra. Druga tehnologija, koja je pobedila vajmaks, jeste LTE (Long Term Evolution). Rec je o mobilnoj telefoniji četvrtle generacije (4G) koja nudi brz pristup internetu i već se koristi u više od 100 zemalja. Srbija nije među njima. Mi smo jedina zemlja u Evropi, i jedna od retkih u svetu, koja do danas nije primenila LTE tehnologiju - upozorava Zoran Živković, regionalni direktor Nortela.

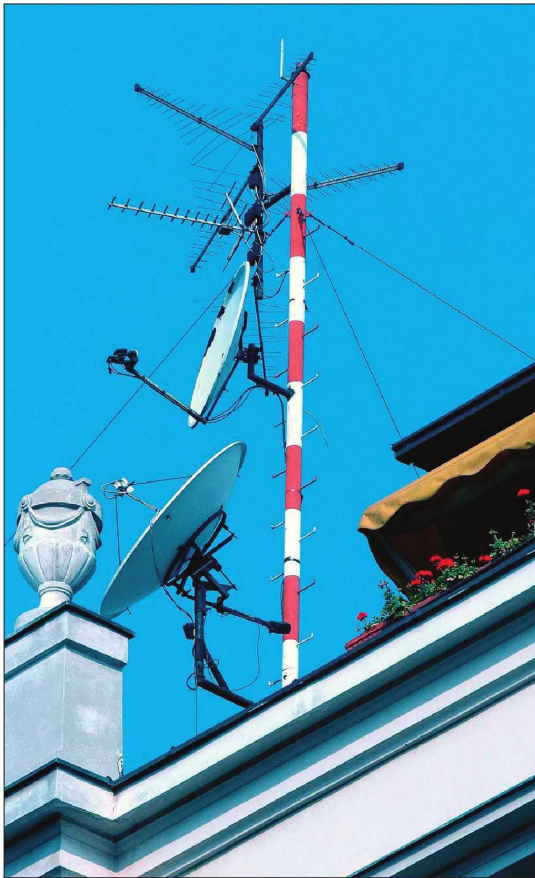
Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 27/10/2014
Površina članka: 1931cm2
Strana: V

Zemlja: Srbija
Autor: Aleksandar Milošević
Deo: 2/2

VISNA REGULATORNA TELA I BUDŽETSKI DEFICIT SRBIJE

a ustroje prema Zakonu o javnim agencijama

adzora ni traga ni glasa

kurzije, da im plaća hotele sa pet zvezdica i da im čak plati dnevnice. Ali, znam mnoge koji prosto sagnu glavu, vode ih i plate im dnevnice, samo da bi dobili sertifikate. Tako se ponaša obični državni službenik koji ima moć. Bilo bi u redu kada bi Ratel sam finansirao svoja putovanja i ispitivanja opreme, ali nije u redu da predstavnici te agencije moraju lično da se uvere u bezbednost opreme koja već ima evropski CE sertifikat i da traže da im to uveravanje plate uvoznici - naglašava Živković.

Moderator panela Željko Pantić potvrdio je da je Danas konferencija pozvao predstavnike Ratela da učestvuju na skupu, ali

da je „nažalost direktor Ratela Milan Janković trenutno na desetodnevnom studijskom putovanju u Južnoj Koreji“. Pantić je dodao da se ispostavilo da bez Jankovića niko iz Ratela nije smeo da bude prisutan čak ni u publici, tako da je izostali komentari predstavnika te agencije.

Konsultant za strana ulaganja Mahmud Bušatlija ocenio je da ni jedna javna uprava nema mandat da smanji vrednost imovine kojom upravlja. On je podsetio da je upravo ovih dana objavljeno kako će izgledati rebalans budžeta, ali da je i to prethodno „relativizovano“ odlaganjima.

- Ne vidim izlaz za budžet u tome što ćete smanjiti prihode

penzionerima, koji su svojim radom nama obezbedili dobro obrazovanje i odličnu zdravstvenu uslugu. To samo ukazuje na visoko politizovano upravljanje zemljom, gde sve agencije služe nečemu što nije javni interes. Prethodna vlada promovisala je racionalizaciju i obećala da će broj od oko 140 agencija, koliko se procenjuje da ih ima u Srbiji, do sedam. Činjenica je, međutim, da niko ne dira one agencije koje imaju ogroman broj zaposlenih u kojima ljudi izvesno vreme dolaze po platu, a onda im je posle donosi šofer, jer su u njima partijski prvoborci. Podsetiću na izreku koja glasi: kada uđete u po-

greašan voz, sve su vam stanice pogrešne. Mi smo izgleda, greškom, 2001. ušli u voz na kojem je neko kredom napisao „demokratija“ - zaključio je Bušatlija.

Prema njegovom mišljenju, otuđivanje javne imovine je počelo upravo te 2001. godine i to bez ikakve odgovornosti.

- Niko nikada neće odgovarati zbog propusta u upravljanju imovinom. Svi ovi problemi o kojima danas govorimo proističu iz zloupotreba u upravljanju. Jedino što Srbija naplaćuje je

prelet iznad svoje teritorije, dok ostala prava koja ima na osnovu toga što državi pripada sve što je iznad zemlje, uglavnom ne ostvaruje. Mi smo još pre nekoliko godina ušli u fazu u kojoj veoma teško finansiramo budžet. To jasno ukazuje da se imovinom Srbije ne raspolaže kako treba. Zbog toga je neophodno sprovesti reformu celog javnog sektora. Ne možemo očekivati da imamo dobre javne agencije, poput Ratela, ako nemamo dobru javnu upravu. U ovom trenutku teško

je predvideti kada ćemo imati izbalansirani budžet u kojem će prihodi biti jednaki rashodima - kaže Bušatlija.

On je naglasio da je potrebno reformisati upravljanje državnim zemljištem, jer nam u slučaju da ne dovedemo budžet u balansirano stanje pretri opasnost od predažudnosti i situacije u kojoj bi „kreditori mogli da prestanu da veruju da je Srbija sposobna da vraća svoje dugove“, posle čega država više ne bi mogla da se zadužuje.

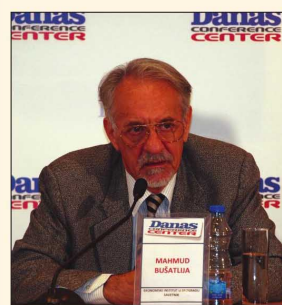
Milenko Ostojić,
nekadašnji zamenik
predsednika UO Ratela

- Ratel ostvaruje tri vrste prihoda: nadoknadu za korišćenje numeracije, nadoknadu za korišćenje frekvencija i nadoknadu za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija pri čemu novac zadržava umesto da kompletan iznos prve dve naknade ide u državni budžet. Slična je situacija i sa registrom internet domena, čime upravlja agencija RNIDS. Godišnji prihodi RNIDS dostižu milion evra, ali taj novac nije deo prihoda budžeta Srbije i troši se bez kontrole.

Zoran Živković,
regionalni direktor
Nortela

- U celoj Evropi važi CE sertifikat, dok smo u Srbiji Ratel traži od svih uvoznika da urade resertifikaciju. Ratelove komisije traže da ih vodimo po celom svetu, da oni vide kako se proizvodi neka antena, iako se ta antena već prodaje u 40 zemalja. To je skandalozno. Oral B četkica za zube je dobila sertifikat Ratel! Ne znam da li su ljudi iz NELA-a, koji uvozi te četkice, morali da vode Ratelove predstavnike u fabriku u kojoj se sklapa ta četkica.

Mahmud Bušatlija,
konsultant
za strana ulaganja

- Prethodna vlada promovisala je racionalizaciju i obećala da će broj od oko 140 agencija, koliko se procenjuje da ih ima u Srbiji, svesti na evropski prosek od šest, do sedam. Činjenica je, međutim, da niko ne dira one agencije koje imaju ogroman broj zaposlenih u kojima ljudi izvesno vreme dolaze po platu, a onda im je posle donosi šofer. Podsetiću na izreku: kada uđete u pogrešan voz, sve su vam stanice pogrešne. Mi smo izgleda, greškom, 2001. ušli u voz na kojem je neko kredom napisao „demokratija“.